

Annenin Duyarlılığı ile Türk Okul Öncesi Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Dışa Yönelim Semptomları Arasındaki İlişkide Bir Aracı Değişken Olarak Çaba Gerektiren Kontrol ve Duygu Düzenleme

Orta, I. M., Corapci, F., Yagmurlu, B., & Aksan, N. (2013). The mediational role of effortful control and emotional dysregulation in the link between maternal responsiveness and Turkish preschoolers' social competency and externalizing symptoms. *Infant and Child Development*, 22(5), 459-479.

The Mediational Role of Effortful Control and Emotional Dysregulation in the Link Between Maternal Responsiveness and Turkish Preschoolers' Social Competency and Externalizing Symptoms

Irem Metin Orta^a, Feyza Corapci^b, Bilge Yagmurlu^a and Nazan Aksan^{a,*}

^aKoc University, Istanbul, Turkey

^bBogazici University, Istanbul, Turkey

This cross-sectional study relied on circumscribed measures of emotion regulation and dysregulation to examine their role in mediating the associations of maternal responsiveness and effortful control with social competency and externalizing symptoms. We examined those associations in an understudied cultural context, Turkey, with 118 preschoolers. Emotion regulation and dysregulation showed differential associations with broad indices of self-regulation such that emotion dysregulation predicted both low social competency and high externalizing symptoms but emotion regulation was only associated with high social competency. Effortful control was unrelated to emotion regulation but was associated with lower levels of emotion dysregulation. Effortful control had both direct and mediated associations with externalizing and social competency (mediated by lower emotion dysregulation). Findings also showed that maternal responsiveness was associated with better social competency and lower externalizing. Those associations were both singly (through effortful control) and doubly mediated (through effortful control and lower emotion dysregulation), similar to US samples. The study contributes to a better understanding of the factors and mechanisms that speak to children's self-regulation. Copyright © 2013 John Wiley & Sons, Ltd.

Duyarlı annelik, çocukların sinyallerine duyarlı, sıcak, destekleyici ve kabul edici bir yaklaşımdır. Literatürde duyarlı annelik, çocukların öz-düzenleme becerileri, sosyal yetkinlik

ve dışa yönelim semptomları ile bağlantılar göstermiştir. Düşük seviyede gösterilen duyarlı annelik çocukların olumsuz deneyimlerle başa çıkamamasına ve çocukların aşırı tepki verme, öfkelenme ve adaptasyon gibi konularda zorluklar yaşamalarına neden olmaktadır. Duyarlı ebeveynlik aynı zamanda sosyal yetkinliğin gelişimine katkı sağlamaktadır.

Bu kesitsel çalışmanın amacı, duygu düzenleme becerilerinin duyarlı annelik ve çaba gerektiren kontrol arasındaki bağlantıya aracılık eden rolünü araştırmaktır. Aynı zamanda duygu düzenleme becerilerinin sosyal yetkinlik ve dışa yönelim bağlantısıyla nasıl ilişkilendirildiğini incelemektir. Çalışmanın ikinci amacı, bu bağlantıların az çalışılmış olduğu bir ülke olan Türkiye’de çocuklardaki öz-düzenleme becerilerinin gelişiminin diğer kültürel bağlamlarla ilişkili olup olmadığını incelemektir. Bu bağlantılar, Türkiye’de 118 anaokulu çocuğu (68’i erkek) ile incelenmiştir. Çocukların annelerinden ve okul öncesi öğretmenlerinden de bilgi toplanmıştır.

Anneler ve çocukları, oturma odası şeklinde dekore edilmiş bir araştırma laboratuvarında iki buçuk-üç saat süresince gözlemlenmiştir. Oturumlar kadın bir deneyci tarafından yürütülmüş ve tek taraflı aynanın arkasından daha sonra kodlanmak üzere videoya çekilmiştir. Çocukların duygu düzenleme, sosyal yetkinlik ve dışa yönelim semptomları, okul öncesi öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir.

Sonuçlar, beklediğimiz yönde kayda değer bağlantılar olduğunu göstermiştir. Duyarlı annelik daha iyi çaba gerektiren kontrol, daha iyi sosyal yetkinlik ve daha az dışa yönelim davranışları ile ilişkili bulunmuştur. Yüksek seviyede duyarlılık gösteren annelere sahip çocuklarda daha yüksek çaba gerektiren kontrol gözlemlenmiştir. Ve öğretmenler, çaba gerektiren kontrolü yüksek olan çocukların yüksek sosyal yetkinlik ve düşük dışa yönelim semptomlarına sahip olduklarını belirtmiştir.

Çaba gerektiren kontrol düşük duygu düzenleyememeyi öngörmüştür. Bu bulgu, çocukların duygu uyarılım durumunda çaba gerektiren kontrolün, içlerinde buldukları bağlamın beklentilerini ve gereksinimlerini ihlal etmeyecek uygun duygusal tepkiler seçme becerileri ile ilgili olduğunu önermiştir. Fakat, çaba gerektiren kontrol, artan duygusal farkındalık ile paralel olarak bağlantı göstermemiştir. Sonuçlarımıza göre, düşük duygu düzenleyememe becerisi olan bir çocuk, yüksek duygu düzenleme becerisine sahip olmak zorunda değildir. Bunun sebebi şudur; düşük duygu düzenleyememe, düşük duygusal tepkiselliği yansıtmaktadır. Dolayısıyla bu çocukların duygu düzensizliği yaşamalarında düşük risk vardır. Çalışma sonucunda, çocuklarda hem yüksek duygu düzenleme becerileri hem de düşük duygu düzenleyememe, sosyal etkileşimlerde karşılaşılan zorluklarla başa çıkabilme ve duygusal uyarılmaları yönetebilme ile ilişkilendirilmiştir.

Özetle, bu çalışma çaba gerektiren kontrolün duygu düzenlemeyi öngörmesini ve bunun sınırlandırılmış olarak ölçülmesini gösteren ilk çalışma olmuştur. Genel olarak, bulgular ebeveyn duyarlılığının çocukların öz-düzenleme becerileri üzerindeki etkisinin çok yönlü olabileceğini desteklemiştir. Aynı zamanda bulgularımız, Türk kültürü ile batılı ülkeler arasındaki benzerliklerin altını çizmiştir.